

digvis skulle handle. Der blev en Gang i Fjorffor — tror jeg det var — i Anledning af Tiendeafsløsningsloven bl. a. udtalt af det ærede 2det Medlem for 8de Kredss (Olesen), at denne Tiende var et Trællemærke, der laa paa Bondejorden, og den skulde vi hjælpe til at afløse, og derfor var denne Lov om Tiendeafsløsning saa nødvendig, for Bondejorden skulde ikke være belastet med saadanne Trællemærker. Vi vide jo, hvorledes det er gaaet med denne Tiendeafsløsningslov, som det ærede Medlem den Gang var saa ivrig for at faa vedtagen. Den ærede Landbrugminister skal i det andet Ting have givet en Meddelelse om, hvor lidet Betydning denne Lov har haft; men den Gang der blev talt om dette Trællemærke, tror jeg nok, det var et poetisk Udtryk, som ingen Steder havde hjemme. Men her ere vi i Færd med at sætte et Trællemærke paa Landbrugerne; de ere ikke myndige Mænd, de kunne ikke i Henhold til D. L. 5—1—1 og 5—1—2 faa Lov til at handle som myndige Mænd; nej, de skulle nødvendigvis indgaa deres Kontrakter paa en vis Maade. Men sæt nu, at en Købmand, som det i Reglen vil gaa, kommer til at staa over for en Bonde. Lad os, som det allerede i Fjor blev udtalt af det da-værende 7de Medlem for 1ste Kredss, tænke os, at det er en Torvedag i en Provinsby, der kommer Hundreder af Bønder ind til Købmanden, og der er Hundreder og atter Hundreder af Ekspeditioner at foretage. Det er om Vinteren, og Bonden har en lang og daarlig Vej hjem, og han skulde gerne se at komme hjem, inden det bliver mørkt. Saa tager Ekspeditionen med alle disse Certifikater, der ere saa lange som et ondt Aar, og med disse Prøveudtagninger meget længere Tid, end der hidtil har været nødvendig, og skulde staa Bønderne med deres Vogne og skulle gerne være hjemme, inden det bliver mørkt, da de ellers let kunne vælte i Grøften med deres Sække Klid. Og saa siger Bonden til Købmanden: Nu har jeg handlet med dig i saa lang Tid, jeg stoler paa dig, du narret mig ikke. Saa siger Købmanden dertil: Nej, der skal Certifikater til; du maa vente, til vi blive færdige dermed, det kan være flere Timer, inden din Tur kommer. Og saa faar endelig Bonden sine Sække Klid, men imidlertid har han siddet paa Kroen og drukket, og saa vælter han naturligvis alligevel. Det nytter ikke noget, om Landmanden — for det gælder jo ogsaa Proprietarer og Godsejere . . . ja, Godsejerne føre maaste ikke selv til Byen efter Klid — skriftlig paa stemplet Papir i 10 Bitterlighedsvidners

udtaler: Jeg forlanger ikke dette Certifikat. Ja Tak, siger Købmanden, selv om du gør det, kan du komme i Morgen og anklage mig, føre mig op i den offentlige Politiret og saa mig idømt Bøde; det nytter ikke noget, at du kommer med dine Erklæringer, du er ikke nogen myndig Mand, det, du sværger paa med 10 Bitterlighedsvidner gælder til Wandsbeck; jeg bliver alligevel kaldt op i den offentlige Politiret og straffet. Jeg kan ikke i den nuværende danske Ret finde noget andet Tilfælde, hvor man har tilladt sig saadanne Indgreb i Kontraktfriheden som det, her foreligger, og jeg forstaaer ikke, hvorfor de ærede Landmænd ville være den ærede Minister taknemmelige for, at han vil stille dem i en saa inferior Stilling, som de her blive stilledes i. Købmændene, de skulle nok klare sig selv, men vi andre — thi det gælder jo os alle, heller ikke jeg kan købe en Sæk Klid uden Certifikat, selv om jeg protestreer nok saa meget derimod, skal jeg have det — vi andre, vi blive alle erklærede for umyndige, for Personer, der ikke kunne varetage vore egne Interesser. Det er denne Tendens, som gaar igennem ikke saa af de Lovforslag, som vi have set i den nyere Tid ogsaa fra Ministerbordet, og om hvilke en Valer i det andet Ting nylig sagde: Det, som vi se fra det ærede Ministerium, er reaktionære Lovforslag. Den ærede Indenrigsminister sagde i Fjor, at naar denne Bestemmelse — Tvangsklausulen — ikke blev optagen, saa duede Loven ikke, saa betød den overhovedet ingen Ting. Hvorfor? Fordi, siger han, saa kan Bonden jo ikke bevise, at Købmanden har nægtet at opfylde sin Forpligtelse. Men hvis man nu lader det være, saaledes som man vilde lade det være i alle andre Forhold, altsaa hvis man fastsætter, at Køberen kan forlange Certifikat eller Bevis; og altsaa den anden bliver pligtig at give ham det, og hvis saa Købmanden siger til ham: Jeg har den Skif og Brug, at jeg ikke giver Certifikat, saa kan Bonden jo ganske simpelt hen sige: Ja, saa løber jeg ikke af dig, saa gaar jeg til din Nabo. Der er jo Folk nok, som ville opfylde de deklaratoriske Bestemmelser, som staa i Loven, og det er altsaa slet ikke nødvendigt at have denne Tvangsklausul. Ja, saa siger man: Jo, denne Tvangsklausul er det væsentligste i Lovforslaget, den kan ikke undværes — det sagde jo ogsaa det ærede Medlem for 5te Kredss — naar man ikke har denne Tvangsklausul, saa duer Loven ikke noget, og den findes ogsaa baade i Belgien og i Frankrig og i det tytte Lovudkast. Ja, det tvivler jeg ikke om; vi kende jo nok alle disse dejlige Love, som skulle importeres fra Tyskland